

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ และดำเนินการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การออกแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเป็นงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) การศึกษานี้ เป็นงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน นักวิจัย และผู้ประสานงานในพื้นที่ มีลักษณะเนื้องานเป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการเรียบเรียงกรณีศึกษา (Case Research) รวมทั้งใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม Focus Group

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ โดยมีเนื้อหาของการวิจัยครอบคลุมประเด็นความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของผู้สูงอายุในด้านกิจกรรม ด้านประเภทของโครงการ ด้านการจัดหางาน และด้านวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมอาชีพ

การศึกษานี้ เป็นงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน นักวิจัย และผู้สูงอายุ ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการเรียบเรียงกรณีศึกษา (Case Research) รวมทั้งใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง ผู้สูงอายุที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 5 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 2,758 คน เพศหญิงจำนวน 1,659 คน เพศชาย 1,099 คน (รายงานการสำรวจขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ พ.ศ. 2558)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง มีดังต่อไปนี้

2.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในชนบทที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 5 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 2,758 คน นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมให้เกิดความผิดพลาดได้ไม่เกิน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 353 คน ต่อจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายจากผู้สูงอายุในชุมชนทั้ง 5 หมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)	
หมู่ที่ 1	333	506	839	86
หมู่ที่ 2	239	385	624	78
หมู่ที่ 6	358	513	871	89
หมู่ที่ 8	120	195	315	65
หมู่ที่ 9	49	60	109	35
รวม	1,099	1,659	2,758	353

2.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่าง คือ สันทนากลุ่ม Focus Group ตัวแทนผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 5 หมู่บ้าน เป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหรือรายได้ รวมถึงเป็นผู้สูงอายุที่มีอาชีพและผู้สูงอายุที่ว่างงาน และต้องการที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้มาเลี้ยงครอบครัว และผู้นำชุมชนทั้ง 5 หมู่บ้าน ตัวแทน อสม. กรรมการหมู่บ้าน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ นักพัฒนาชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน

2.3 พื้นที่ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 5 หมู่บ้าน

2.3.1 กิจกรรมในการดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็น 4 กิจกรรม

กิจกรรม

---

1. ศึกษาวิจัย ข้อมูลเชิงปริมาณความต้องการของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และข้อมูลเชิงคุณภาพลักษณะทั่วไป ด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ บทบาทของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเสริมของผู้สูงอายุ
  2. ศึกษาวิจัยภาคสนามรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิพื้นฐาน โดยการบันทึกการประชุมของชุมชนและผู้สูงอายุ เพื่อหากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ
  3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
  4. ศึกษาวิจัยเชิงทดลอง พัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุโดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดหาอาชีพเสริมด้วยการจัดทำกรณีศึกษาโครงการพัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุจัดโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ
-

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างโดยมีเนื้อหาของการวิจัยครอบคลุมประเด็นความต้องการของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ

3.1.1 การตรวจสอบเครื่องมือผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎีและการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบและตัวแปรที่ต้องการใช้ในการศึกษา วางรูปแบบการจัดทำแบบสอบถามตามตัวแปรที่ต้องการทราบ และนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นำข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุง และนำแบบสอบถามเชิงปริมาณที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะไปทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่จะนำไปสอบถามผู้สูงอายุที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน จำนวน 30 ชุด นำผลที่ได้ไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีครอนบาร์ค (Cronbach)

3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ ศึกษาข้อมูลชุมชนสำรวจข้อมูลที่ได้มีการศึกษาไว้แล้ว ข้อมูลจากกลุ่มผู้นำชุมชน และตัวแทนผู้สูงอายุ การศึกษาคุณภาพชีวิตและจัดทำแผนพัฒนาในระดับชุมชน ประเมินจากความคิดเห็นของชุมชนและผู้สูงอายุเกี่ยวกับสภาพชุมชน การจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสำหรับผู้สูงอายุ

3.2.1 ข้อมูลของชุมชนที่ต้องการ

- 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2) ลักษณะชุมชน อาณาเขต และการปกครองของชุมชน
- 3) ประชากร ได้แก่ อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา
- 4) ข้อมูลทางเศรษฐกิจ เช่น อาชีพ แหล่งทำมาหากิน รายได้ หนี้สิน การออม
- 5) ข้อมูลทางสังคม วัฒนธรรม และ ประเพณี
- 6) ปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ

3.2.2 การสำรวจข้อมูลชุมชน ประกอบด้วย

- 1) ค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ

2) การสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน

3) การสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

4) การสังเกตและการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน

3.3 การศึกษาแนวทางดำเนินการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

3.4 ดำเนินงานตามโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย ตุลาคม พ.ศ. 2558 – ตุลาคม พ.ศ. 2559

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดทำข้อมูลเชิงปริมาณ ตามขั้นตอนดังนี้

5.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5.2.2 ตรวจวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ

5.2.3 ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นรายข้อ โดยกำหนดตามเกณฑ์ดังนี้

(Likert scale)

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

5.2.4 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปแปลความหมายโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ Best (นภาพร คงคาหลวง. 2548 : 79; อ้างอิงจาก Best, John W. Research in Education, 1981) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง	มีระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง	มีระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง	มีระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง	มีระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง	มีระดับน้อยที่สุด

5.2.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง

6. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนำเสนอโดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Percentage, Mean, Standard Deviation)

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการระหว่างประชาชน นักวิจัย และผู้ประสานงานในพื้นที่ ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการเรียบเรียงกรณีศึกษา (Case Research) รวมทั้งใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม